
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

روانشناسی کودکان استثنایی

اسما منظری - میثم مهدی زاده - متینه عباسی فرد
محمد ذبیحی - کاظم مرتضوی جندرقی

انتشارات ارتباطات اجتماع - ۱۴۰۱

روانشناسی کودکان استثنایی

سرشناسه: منظری، اسما، ۱۳۷۵	
عنوان و نام پدیدآور: روانشناسی کودکان استثنایی / اسما منظری و همکاران	
مشخصات نشر: تهران: نشر ارتباطات اجتماعی، ۱۴۰۱.	
مشخصات ظاهری: قطع رقعی - ۱۰۷ ص. جدول: ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.	
شابک: ۹۷۸۶۰۰۸۴۳۷۸۷۱	
وضعیت فهرست نویسی: فیبا	
موضوع: روانشناسی - کودکان استثنایی	
Psychology - Exceptional Children	
شناسه افزوده: مهدی زاده، میثم، ۱۳۶۸ - عباسی فرد، متینه، ۱۳۷۳ - ذبیحی، محمد، ۱۳۷۰ - مرتضوی جیدرقی، کاظم، ۱۳۷۶.	
	رده بندی کنگره: BFV23
	رده بندی دیویی: ۱۵۵/۴۵
	شماره کتابشناسی ملی: ۸۷۸۳۶۹۶

مؤلفان: اسما منظری - میثم مهدی زاده - متینه عباسی فرد
 محمد ذبیحی - کاظم مرتضوی جیدرقی
 ناشر: ارتباطات اجتماعی / تهران
 چاپ اول ۱۴۰۱
 شمارگان: ۵۰۰
 قیمت: ۶۰،۰۰۰ تومان
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۳۷-۸۷-۱
 طراح جلد: محمدعلی رضائی شریف
 ویراستار: شاهرخ نعمتی

بخش و توزیع: انتشارات ارتباطات اجتماعی و مؤسسه گنجینه علوم ۱۰۹۸:

تهران، میدان انقلاب، خ کارگر جنوبی، خ آذربایجان، پ ۴۸۴

اردبیل، خ شریعتی، کوی اسلامی ۲، جنب اداره مخابرات، ساختمان ارک، ۳، واحد ۱۰

۰۴۵۳۳۲۵۸۳۶ و ۰۹۱۲۳۲۷۴۷۰۸ و ۰۹۱۲۹۲۶۵۰۷۱

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه.....	۱۳
اهمیت و ضرورت پژوهش :.....	۱۵
سابقه و پیشینه ی این تحقیق در ایران :.....	۱۶
تعریف کودکان استثنایی :.....	۱۸
گروه‌بندی دانش آموزان استثنایی :.....	۲۰
تاریخچه ی کودکان کم توان ذهنی (عقب ماندگان ذهنی) :.....	۲۱
رویدادهای مهم بر رابطه با توجه به عقب مانده های ذهنی :.....	۲۲
سازمان حمایت از کودکان عقب افتاده.....	۲۴
(ACF) انجمن کودکان و خانواده :.....	۲۵
دیدگاههای درباره ی عقب ماندگان ذهنی :.....	۲۵
تعریف بر اساس نمره آمون (IQ) :.....	۲۷
تعریف AAMD :.....	۲۸
ویژگی های کودکان عقب مانده و کم توان ذهنی :.....	۳۲
پردازش اطلاعات :.....	۳۲
مقایسه ی کودکان نرمال و کودک عقب مانده ذهنی :.....	۳۳
توانایی های جسمی و حرکتی :.....	۳۵
ویژگیهای شخصی و اجتماعی :.....	۳۶
طبقه بندی کودکان کم توان یا عقب مانده ذهنی :.....	۳۷
رفتارهای جنسی در کودکان عقب مانده ذهنی :.....	۴۵
تحول رفتارهای جنسی در عقب ماندگان ذهنی :.....	۴۶
نقاشی کودکان عقب مانده ذهنی :.....	۴۸

۴۹.....	ذهنی :
۵۱.....	سبب شناسی :
۵۲.....	عامل همخوانی :
۵۲.....	سیفلیس ارثی :
۵۴.....	الکلیسم :
۵۴.....	سرخجه و بیماری های عفونی :
۵۴.....	مسمومیت ها :
۵۵.....	سوء تغذیه و اختلالات غدد داخلی :
۵۵.....	ویژگی های عاطفی و روانی :
۵۵.....	بیماری انکلو زیون سیتومگالیک
۵۶.....	عوامل مربوط به هنگام تولد.....
۵۷.....	زایمان های طولانی.....
۵۸.....	ضربه ها و لطمه های وارده بر مغز کودک به هنگام تولد :
۵۸.....	عوامل عقب ماندگی ذهنی بعد از تولد.....
۵۹.....	انواع مننژیت :
۵۹.....	مسمومیت ها :
۵۹.....	ضربه های وارده بر مغز کودک :
۶۰.....	اختلالات غدد داخلی کودک.....
۶۰.....	کمبود غذا و سوء تغذیه :
۶۰.....	خستگی های جسمی و روانی :
۶۱.....	عوامل فرهنگی و تربیتی و عقب ماندگی فرهنگی :
۶۱.....	پیشگیری :
۶۳.....	راهنمای گسترش برنامه ها و خدمات برای کودکان عقب مانده ذهنی.....
۶۴.....	از بین بردن مرز میان آموزش عادی و ویژه :
۶۷.....	برنامه پیشگیری از معلولیت ذهنی.....

۷۷.....	مشکلات جنسی
۸۰.....	توانبخشی :
۸۳.....	آموزش و پرورش :
۸۵.....	آموزش کودکان پناهگاهی:
۸۶.....	آموزش تربیت پذیران:
۹۲.....	رشد عضلانی
۹۲.....	رشد بدنی :
۹۲.....	فعالیت‌های مربوط به امور شخصی :
۹۳.....	رفتار اجتماعی
۹۳.....	همکاری با مربی
۹۴.....	خط‌نگاری :
۹۴.....	یادگیری مفاهیم عمومی
۹۶.....	آموزش تعلیمات دینی :
۹۷.....	پرورش :
۹۸.....	کاردستی :
۹۸.....	نقاشی :
۹۹.....	موسیقی :
۹۹.....	تمرینات ریتمیک :
۱۰۰.....	سرود خوانی :
۱۰۱.....	منابع :

مقدمه

انسان به عنوان اشرف مخلوقات ایزد منان، خلق شده تا از فرصت های به دست آمده کمال استفاده را ببرد و به کمال واقعی که همان قرب خداست، دست یابد. یکی از ویژگی های مهم انسان، قوای ذهنی رشد یافته و عقل و هوشی است که در وجود او به عنوان یک موهبت الهی به ودیعه نهاده شده و همین ویژگی او را از سایر موجودات متمایز ساخته و به دلیل دارا بودن این نعمت، خداوند او را اشرف مخلوقات و مسجود فرشتگان و خلیفه خود بر روی زمین قرار داده است. اما به دلایل متعددی، معدودی از افراد انسانی از داشتن چنین توانایی و ظرفیتی یا محروم بوده یا از حد طبیعی متناسب با سن خود پایین تر می باشند، این محرومیت یا کمبود و نقصان آنان را از سایر افراد متمایز ساخته و برای آنان نیازها و محدودیت ها و ناتوانایی ها را تحمیل می نماید که این افراد با توجه به ویژگی ها و خصوصیات خاصی که دارند در گروه افراد استثنایی قرار می گیرند. البته باید توجه نمود که واژه استثنایی به طور اعم و به معنای دقیق علمی خود نمی تواند فقط به گروه های خاصی از افراد جامعه اطلاق شود، چرا که در حقیقت همه افراد از نظر خصوصیات مختلف جسمانی، ذهنی، روانی و عاطفی و اجتماعی و غیره یکسان نبوده و نسبت به همدیگر دارای تفاوت های خاصی می باشند. لذا بدین ترتیب هر فرد نسبت به افراد دیگر استثنایی می باشد. آنچه غالباً «کودک استثنایی» می گوئیم بدین معناست که کودک از نظر هوشی و جسمی و روانی و اجتماعی به میزان قابل توجهی نسبت به دیگر همسالان خود متفاوت می باشد که ناگزیر، نیازمند به توجه خاص و آموزش و خدمات فوق العاده ای می باشد.